Raymi Sambo in 'Met vlag en rimpel':

'Kappen met tolerantiebullshit en overgaan naar acceptatie'

ORANJESTAD — "Wanneer je met een dergelijke productie bezig bent, ga je de maatschappij om je heen opeens met heel andere ogen zien en ontdek je wat er allemaal gebeurt. Bijvoorbeeld op cultureel gebied, in de onderwijsvernieuwing of op het maatschappelijk vlak".

door Floor Huygen

Alice van Romondt bekijkt met gepaste trots het boek 'Met vlag en rimpel', waarin Antillianen en Arubanen praten over Nederland en Nederlanders en over hoe zij de Nederlandse invloed op de eigen cultuur en geschiedenis ervaren. Het boek is het tastbare resultaat van de opdracht die Van Romondt ontving van uitgeverij Kosmos om een aantal interviews uit de gelijknamige televisieserie van Teleac op papier vast te leggen. Van Romondt was vanaf het begin betrokken bij de opzet, de thema's, de inhoudelijke invulling, het onderzoek en de uitvoering van de televisieserie. De in Nederland wonende acteur van Curaçaose afkomst Raymi Sambo voerde daarin gesprekken met onder andere Suzy Römer, voormalig premier van de Nederlandse Antillen; Frank Martinus Arion, auteur, neerlandicus en specialist in de Papiamentse taal en letteren; Stanley Heinze, waarnemend directeur Directie Sociale Zaken op Aruba; de Nederlander Paul Rosenmöller, ex-politicus en René Römer, oud-gouverneur van de Nederlandse Antillen.

"De relatie tussen Nederland en de voormalige koloniën is ooit door het koloniale Nederland met veel nationalistisch vlagvertoon en de nodige hoogmoed begonnen, maar intussen is wel duidelijk dat die verhouding niet altijd een gelukkige is geweest. Vandaar de titel: Met Vlag en Rimpel", aldus Teleac/NOT projectmanager Jan van Holsteyn in zijn voorwoord.

Na een korte inleiding en beschrijving van elk van de zes West-Indische Nederlandse eilanden en hun verhouding tot het moederland, komt Van Romondt tot de vragen waar het in dit boek (en eerder in de televisieserie) over gaat. Zoals: of modernisering van het Statuut noodzakelijk is op grond van de eenwording in Europa; wat voor gevolgen die eenwording heeft voor het koninkrijk; hoeveel invloed Nederland nog heeft op haar overzeese partners; wat er met het onderwijs en de landstaal Papiamento moet gebeuren; wat de oplossing is voor het dilemma van emigratie en remigratie; hoe Nederland staat tegenover de Antilliaanse en Arubaanse politiek en vice versa en tenslotte hoe de geschiedenis doorwerkt in de samenleving van vandaag in de Caribische maatschappij en hoe we de toekomst in kunnen gaan zonder last te hebben van het verleden.

MENTALE SLAVERNIJ

Uitgangspunt voor de televisieserie en het boek was om in Nederland een beter begrip te kweken over de Nederlandse Antillen en Aruba. Van Romondt vertelt dat de samenstellers er gaandeweg achter kwamen dat een beter begrip van Antillianen en Arubanen voor Nederland en een betere onderlinge verstandhouding tussen de bewoners van de verschillende delen van het koninkrijk belangrijk is. Als voorbeeld noemt ze 'het elkaar in de ogen kijken', een verschijnsel dat aan beide zijden van de Oceaan cultureel heel verschillend wordt benaderd en ervaren. Geldt het in Nederland als een vanzelfsprekende uiting van beleefdheid; hier is het tegenovergestelde het geval. Dichter Walter Palm legt uit dat iemand recht in de ogen kijken zou kunnen betekenen dat die persoon zich niet op zijn gemak voelt, dat hij dat als confronterend ervaart. Suzy Römer pleit er echter voor dat Antillianen in het vervolg weigeren de ogen neer te slaan, ondanks opvoeding, cultureel, historisch en koloniaal verleden. "De mentale slavernij moet worden afgeworpen", aldus Römer, die ook van mening is dat Nederland een schuldcultuur heeft en de Antillen een schaamtecultuur. Walter Palm beschrijft het gevoel van discriminatie en het lijden van gezichtsverlies wanneer een Antilliaanse student in Nederland de toegang tot een discotheek geweigerd wordt; Stanley Heinze geeft uitleg van de eigen identiteit en de verschillende factoren die daar invloed op hebben. Over het streven naar onafhankelijkheid zegt René Römer: "Het enige wat het met zich meebrengt is dat je nationalistische gevoelens gestreeld worden. 'Mijn land is onafhankelijk'. Ach, misschien ben ik er te oud voor, maar aan romantiek heb ik weinig behoefte. Ik wil toch wel realistisch blijven." Kort na het interview met Sambo overleed de voormalige gouverneur; hij heeft de uitzending van de televisieserie niet meer mogen meemaken.

COMMUNICEREN

Van Romondt heeft interviews uit de televisieserie bewerkt voor de boekuitgave en ze allemaal van een korte inleiding voorzien. "Dat omwerken van spreektaal naar schrijftaal was erg arbeidsintensief en ook het onderzoek over de behandelde materie in de verschillende hoofdstukken kostte heel veel tijd, maar het gaf tegelijkertijd veel voldoening om te zien hoeveel er gebeurt en waar mensen allemaal mee bezig zijn. Dat zou je bijna vergeten bij alle politieke polarisatie waar onze maatschappij onder gebukt gaat en die toch onevenredig veel aandacht krijgt", aldus Van Romondt.

Het boek is niet alleen een *eye-opener* voor Nederlanders, maar kan evenzeer bijdragen aan de voorbereiding van Antilliaanse en Arubaanse studenten op hun verblijf in Nederland. Interviewer Raymi Sambo, die zijn werkreis als een ontzettend zware en emotionele trip ervoer, verklaart achterin het boek dat het programma voor hem veel heeft duidelijk gemaakt over de Nederlandse manier van denken, maar ook over 'ons' Antillianen en Arubanen. Hij zegt te hopen "dat er eindelijk ruimte komt om ECHT met elkaar te communiceren. Kappen met die tolerantiebullshit en overgaan naar acceptatie."

Het boek 'Met vlag en rimpel, Antillianen en Arubanen over Nederland' is sinds kort op Aruba te koop.

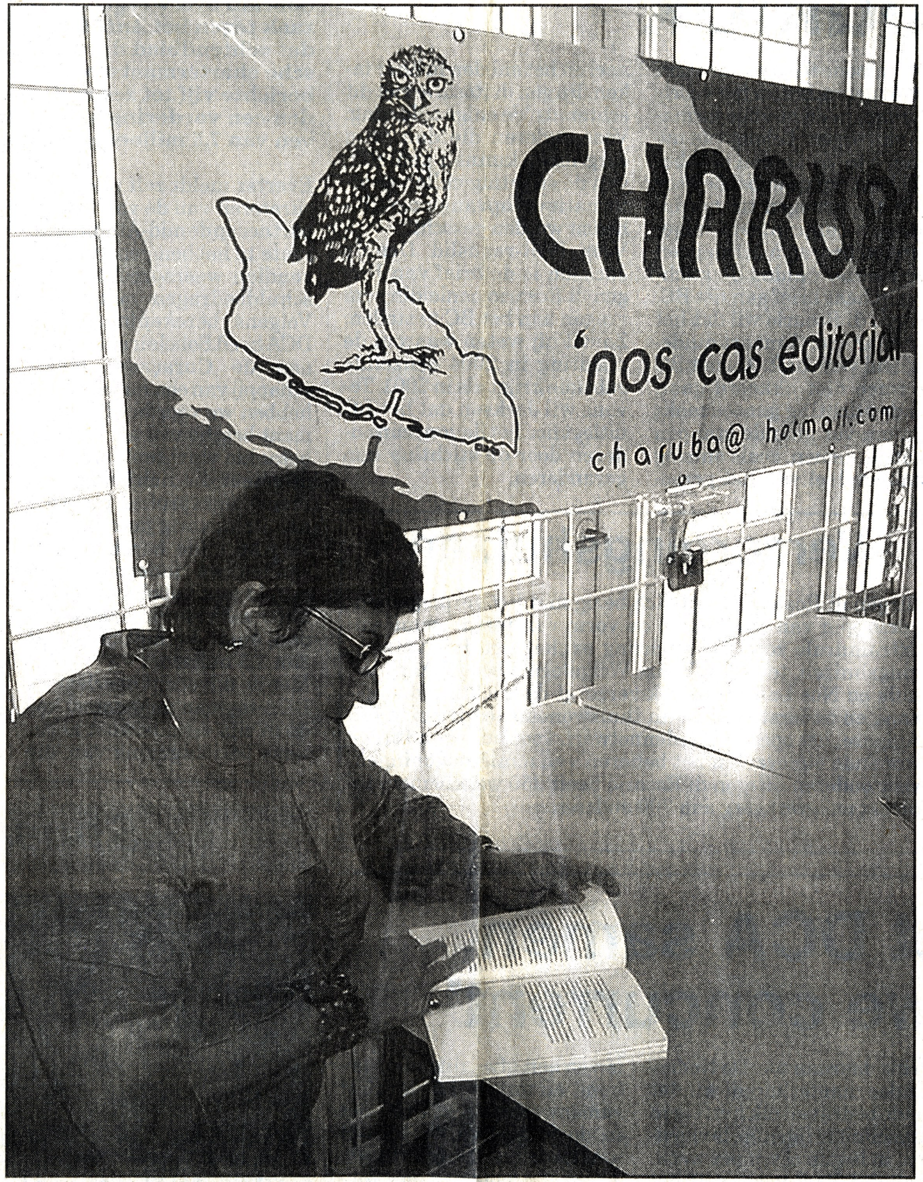

Alice van Romondt, bladerend in haar boek 'Met vlag en rimpel, Antillianen en Arubanen over Nederland'.